

Sygn. akt I AGa 18/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Jarosław Marek Kamiński
Sędziowie	:	SSA Irena Ejsmont - Wiszowata (spr.) SSO del. Grażyna Wołosowicz
Protokolant	:	Urszula Westfal

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2018 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **Banku (...) S.A. w W.**

przeciwko **W. C.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 5 czerwca 2017 r. sygn. akt V GC 32/17

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4050 złotych tytułem zwrotu kosztów instancji odwoławczej.**

(...)

Sygn. akt. I AGa 18/18

UZASADNIENIE

Powód Bank (...) S.A. w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego W. C. na swoją rzecz kwoty 194.396,51 złotych wraz z odsetkami:

- ustawowymi od kwoty 18.873,89 zł od dnia 4 maja 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,
- ustawowymi od kwoty 71.697,57 zł od dnia 2 czerwca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,
- ustawowymi od kwoty 63.852,81 zł od dnia 16 października 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,
- ustawowymi od kwoty 39.972,24 zł od dnia 16 października 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

Nadto powód domagał się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że w dniu 12 lutego 2013 r. zawarł z (...) Sp. z o.o. w O. umowę faktoringu o numerze (...), której przedmiotem było nabywanie lub nabywanie i finansowanie wierzytelności oraz ich administrowanie przez powoda. Na podstawie tej umowy powód nabył od faktoranta wierzytelności w stosunku do pozwanego stwierdzone fakturami VAT: nr(...). Pozwany został powiadomiony o zawarciu umowy i dokonaniu cesji wskazanych wyżej wierzytelności. Poinformowano go też o numerze rachunku powoda, na który winien dokonywać spłat. Dodatkowo pozwany podpisał zawiadomienie o przelewie wierzytelności, a informacja o dokonanej cesji znajdowała się na każdej z faktur VAT. Powód rozwiązał umowę z faktorem, który nie uiścił kwoty finansowania. W związku z brakiem płatności powód wezwał pozwanego do zapłaty, jednak wezwanie okazało się nieskuteczne.

W odpowiedzi na pozew pozwany W. C. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wskazał, że nie obciążają go wierzytelności pieniężne wskazane w pozwie z uwagi na fakt, że wierzytelności te nigdy nie powstały. Tym samym, nie mogły być przeniesione na powoda. Pozwany wskazał, że nie był stroną umowy sprzedaży z (...) Sp. z o.o., na podstawie której wystawiono faktury VAT, wymienione w treści pozwu. Dodał, że do zawarcia umowy sprzedaży nie doszło z powodu niespełniania przez tą umowę wszystkich elementów przedmiotowo istotnych. Na zakończenie podniósł, że faktury nie zostały mu doręczone, ani uwzględnione w prowadzonej przez niego ewidencji zakupów VAT.

Wyrokiem z dnia 5 czerwca 2017r. Sąd Okręgowy w Olsztynie zasądził od pozwanego(...) na rzecz powódki Bank (...) S.A. w W. kwotę 194.396,51zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 18.873,89 zł od dnia 5 maja 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, odsetkami ustawowymi od kwoty 71.697,57 zł od dnia 3 czerwca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, odsetkami ustawowymi od kwoty 63.852,81 zł od dnia 17 października 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, odsetkami ustawowymi od kwoty 39.972,24 zł od dnia 17 października 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 15.137 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Rozstrzygnięcie to oparł o następujące ustalenia faktyczne i ocenę prawną.

W dniu 12 lutego 2013 r. Bank (...) S.A. w W. zawarł z (...) Sp. z o.o. w O. umowę faktoringu o numerze (...), na podstawie której nabył wierzytelności przysługujące Spółce (...) od jej kontrahentów (odbiorców). Jednym z takich kontrahentów Spółki był W. C. (lista kontrahentów z dnia 2 lutego 2015 r. do aneksu nr 5 umowy, poz. 44).

W. C. pozostawał z (...) Sp. z o.o. w stałych stosunkach gospodarczych, kupując od Spółki środki ochrony roślin, nawozy, nasiona oraz dokonując na jej rzecz sprzedaży produktów rolnych. Księgowanie wszystkich faktur w (...) odbywało się w ten sposób, że najpierw trafiały one do W. C. lub jego żony, a następnego dnia bądź po kilku dniach były przekazywane księgowej.

Dnia 27 lutego 2014 r. W. C. podpisał zawiadomienie, w treści którego stwierdzono, że wierzytelności istniejące oraz te, które będą przysługiwać (...) Sp. z o.o. w przyszłości, zostały przelane na Bank (...) S.A. W zawiadomieniu zawarto informację, że przelew wierzytelności nie może być odwołany bez pisemnej zgody Banku.

W. C. dokonał spłaty wierzytelności pieniężnych wynikających z wystawionych przez (...) Sp. z o.o. faktur VAT:

- nr (...) w dniu 13 października 2014 r. w kwocie 202.953,60 zł,
- nr (...) w dniu 19 listopada 2014 r. w kwocie 65.318,40 zł,
- nr (...) w dniu 27 listopada 2014 r. w kwocie 37.454,40 zł,
- nr (...) w dniu 20 kwietnia 2015 r. w kwotach 40.000,00 zł i 35.394,80 zł,
- nr (...) w dniu 3 czerwca 2015 r. w kwocie 62.208,00 zł,
- nr (...) w dniu 19 czerwca 2015 r. w kwocie 71.817,90 zł.

Wystawione przez (...) Sp. z o.o. faktury VAT: nr (...) z dnia 19 listopada 2014 r., nr (...) z dnia 27 listopada 2014 r. i nr (...) z dnia 20 kwietnia 2015 r., mimo ich opłacenia przez W. C., nie zostały uwzględnione w ewidencji zakupów VAT nr (...), sporządzonej przez księgową (...).

Z tytułu sprzedaży W. C. kolejnych towarów (...) Sp. z o.o. wystawiła faktury VAT:

- nr (...) za sprzedane w dniu 7 listopada 2014 r. dwie tony saletry amonowej BB, na łączną kwotę 31.233,60 zł, płatną do dnia 4 maja 2015 r.,
- nr (...) za sprzedaną w dniu 3 grudnia 2014 r. tonę kukurydzy, na kwotę 71.697,57 zł, płatną do dnia 2 czerwca 2015 r.,
- nr (...) za sprzedaną w dniu 20 kwietnia 2015 r. tonę jęczmienia, na kwotę 63.852,81 zł, płatną do dnia 16 października 2015 r.,
- nr (...) za sprzedaną w dniu 21 kwietnia 2015 r. tonę pszenżyta, na kwotę 39.972,24 zł, płatną do dnia 16 października 2015 r.

Na każdej z wymienionych faktur VAT znajdowała się informacja o tym, że wynikające z nich wierzytelności zostały przelane na Bank (...) S.A. i że zapłaty należy dokonać na wskazany rachunek tego Banku.

Na przełomie sierpnia i września 2015 r. pracownik Banku (...) S.A. K. Z. kontaktował się telefonicznie z W. C. w sprawie zapłaty za faktury VAT: nr (...), nr (...), nr (...) i nr (...). W toku przeprowadzonych łącznie trzech rozmów, W. C. nigdy nie kwestionował należności wynikających z tych faktur. W toku pierwszej rozmowy poinformował on pracownika Banku, że dwie z faktur opłacił już bezpośrednio na rzecz (...) Sp. z o.o. Podczas drugiej rozmowy W. C. stwierdził, że należności z faktur zostały uiszczone na rzecz Banku (...) bezpośrednio przez (...) Sp. z o.o. W trakcie trzeciej rozmowy wymieniony podał, że należności stwierdzone fakturami zostały przez niego skompensowane z wierzytelnościami, jakie przysługiwały mu względem Spółki (...).

Na zapytanie ze strony Banku (...) S.A., (...) Sp. z o.o. nie potwierdziła spłaty ani podnoszonej przez W. C. kompensaty należności wynikających z faktur VAT: nr (...) nr (...), nr (...) i nr (...).

Należność wynikająca z faktury VAT nr (...) – 14 została opłacona w części, tj. w kwocie 12.359,71 zł.

Pismem z dnia 21 października 2015 r. Bank (...) S.A. wypowiedział (...) Sp. z o.o. umowę faktoringu z 21 października 2015 r.

W piśmie z dnia 23 maja 2016 r. Bank (...) S.A. wzywał W. C. do zapłaty kwoty wynikającej ze scedowanych na niego wierzytelności z faktur VAT: nr (...).

(W odpowiedzi na wezwanie z 30 czerwca 2016 r. W. C. podał, że z dniem 19 lutego 2016 r. zobowiązania wynikające z faktur faktoringowych zostały rozliczone, gdyż „A. w ramach nie spłacenia w stosunku do(...) zobowiązań, przejęła na siebie wszystkie nieuregulowane płatności, a co za tym idzie również faktury faktoringowe”.

Pismem z dnia 10 sierpnia 2016 r. Bank (...) S.A. informował W. C., że ewentualna kompensata wierzytelności nie jest skuteczna wobec banku, z uwagi na fakt uprzedniego poinformowania go o tym, że wszelkie wierzytelności należne Spółce (...), zostały skutecznie scedowane na Bank (...).

Pozwany w dalszym ciągu kwestionował swoje zobowiązanie, nie uiszczając żądanej należności.

W dniu 27 kwietnia 2017 r. syndyk masy upadłości (...) Sp. z o.o. w O. w upadłości likwidacyjnej zawiadzał W. C. do próby ugodowej, wzywając go jednocześnie do zapłaty kwoty 31.233,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 maja 2015 r. do dnia zapłaty, tytułem spłaty należności wynikającej z faktury VAT nr nr(...).

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo w przeważającej części zasługiwało na uwzględnienie. Ustalając stan faktyczny oparł się w szczególności na dokumentach złożonych przez stronę powodową, których prawdziwość nie była kwestionowana, a częściowo została przyznana przez pozwanego. Sąd także nie powziął wątpliwości w tej materii.

Za w pełni wiarygodne uznał zeznania świadka K. Z. (k.141-142), który zeznawał logicznie i szczerze, a podana przez niego wersja zdarzeń, a w szczególności opis rozmów telefonicznych z W. C. była skrupulatna i wyjątkowo szczegółowa. Wskazał, że zeznania wymienionego korespondują przy tym z dokumentami złożonymi przez powoda do akt sprawy. Poza tym trudno przyjąć, aby świadek nie będąc bezpośrednio zainteresowany wynikiem sprawy, pouczony w trybie art. 233 k.k., zdecydował się składać tendencyjne zeznania określonej treści, narażając się tym samym na odpowiedzialność karną z tego tytułu. Za wiarygodne w zakresie, w jakim korelowały z ustalonym w sprawie stanem faktycznym uznał również zeznania świadka M. S. (k.140v-141) i pozwanego (k.142v).

Natomiast wiarygodności odmówił zeznaniom M. S. w części, w jakiej podała, że towar opisany w spornych fakturach nie został pozwanemu wydany i że „raczej nie było możliwości żeby faktura, która nie została ujęta w ewidencji, była opłacona” (k.141).

Zauważył, że z zeznań M. S. wynika wprost, że „realizacją współpracy ze Spółką (...) zajmował się osobiście pozwany” oraz że jej „zadanie sprowadzało się tylko do rejestracji faktur” (k.140v), a zatem trudno jest więc stwierdzić, na jakiej podstawie świadek podała, że pozwanemu nie wydano towarów. Wprawdzie wymieniona zeznała, że gdyby towary zostały wydane pozwanemu, to otrzymałaby dokumenty (...), to jednak okoliczność ta nie potwierdza tezy pozwanego o nieistnieniu wierzytelności stwierdzonych fakturami faktoringowymi. Na taką subsumpcję nie pozwala bowiem przyznany przez pozwanego fakt, że wszystkie faktury, które przychodziły do (...)w pierwszej kolejności „przechodziły przez ręce” jego lub jego żony, a dopiero później (następnego dnia lub po kilku dniach) przekazywane były księgowej. Nie sposób wykluczyć tezy, że podobna procedura dotyczyła pozostałej dokumentacji (...), w tym dokumentów (...), zwłaszcza, że jak świadek zeznała, czasem towary były odbierane przez inne osoby (k.141). Zeznania wymienionej w opisywanym zakresie pozostają nadto w sprzeczności z fakturami VAT: nr (...)za sprzedane w dniu 7 listopada 2014 r. dwie tony saletry amonowej BB, na łączną kwotę 31.233,60 zł, nr (...) za sprzedaną w dniu 3 grudnia 2014 r. tonę kukurydzy, na kwotę 71.697,57 zł, nr (...) za sprzedaną w dniu 20 kwietnia 2015 r. tonę jęczmienia, na kwotę 63.852,81 zł i nr(...)za sprzedaną w dniu 21 kwietnia 2015 r. tonę pszenżyta, na kwotę 39.972,24 zł.

Podkreślił, że zeznania M. S., że „raczej nie było możliwości żeby faktura, która nie została ujęta w ewidencji, była opłacona” (k.141) nie wytrzymują krytyki w zestawieniu przygotowanej przez nią ewidencji zakupów VAT nr (...) (k.126-132) z potwierdzeniami przelewów z k.64-70. Z dokumentów tych wynika jednoznacznie, że mimo bezspornego opłacenia przez W. C. faktur wystawionych przez (...) Sp. z o.o., nie zostały one ujęte w przedmiotowej ewidencji zakupów. Chodzi dokładnie o trzy faktury VAT: nr(...) z dnia 19 listopada 2014 r., nr (...)z dnia 27 listopada 2014 r. i nr (...)z dnia 20 kwietnia 2015 r. Słuchany w charakterze strony W. C. nie tyle nie potrafił logicznie wyjaśnić tej rozbieżności, co nawet nie podjął próby wytłumaczenia zaistniałego stanu rzeczy. Tymczasem okoliczność ta w sposób wyraźny i stanowczy podważa wiarygodność zeznań wymienionego świadka w analizowanej materii, potwierdzając równocześnie fakt nierzetelnego księgowania faktur w (...) pozwanego. W konsekwencji nie można było uznać za miarodajną dla oceny istnienia lub nieistnienia wiarygodności dochodzonych pozwem przedłożonej przez pozwanego ewidencji zakupów VAT. Wykazana niekompletność tego dokumentu, podważyła jego wiarygodność.

Za niewiarygodne Sąd uznał także zeznania pozwanego w zakresie, w którym zaprzeczył on, aby miał jakiegokolwiek wiarygodności w stosunku do faktora, a uprzednio do (...) Sp. z o.o.

Po pierwsze, twierdzenie W. C., że „nie wiedział o żadnym faktoringu” podważa podpisane przez niego własnoręcznie zawiadomienie z dnia 27 lutego 2014 r. (k.71-72). W treści tego dokumentu stwierdzono w sposób jednoznaczny i nie pozostawiający wątpliwości, że wszystkie wiarygodności istniejące oraz przysługujące (...) Sp. z o.o. zostały przelane na rzecz Banku (...) S.A. W zawiadomieniu tym dodatkowo zawarto czytelną informację, że przelew wiarygodności nie może być odwołany bez pisemnej zgody Banku.

Po drugie, mimo że pozwany zeznał, że nie informował Banku (...) S.A. o potrąceniu należności stwierdzonych fakturami faktoringowymi z wiarygodnościami przysługującymi mu względem Spółki (...), to tezie tej przeczą nie tylko logiczne i spójne zeznania świadka K. Z. (k.141v), ale też znajdująca się w aktach sprawy odpowiedź pozwanego na wezwanie do zapłaty z dnia 30 czerwca 2016 r., w której wskazał, że z dniem 19 lutego 2016 r. zobowiązania wynikające z faktur faktoringowych zostały rozliczone, a „A. w ramach nie spłacenia w stosunku do (...)zobowiązań, przejęła na siebie wszystkie nieuregulowane płatności, a co za tym idzie również faktury faktoringowe” (k.77).

Po trzecie wskazał, że trudno zrozumieć postawę pozwanego, który zeznał, że mimo iż nie miał żadnych zobowiązań wobec Banku, to jednak chciał mu pomóc w odzyskaniu należności od (...) Sp. z o.o. W ocenie Sądu Okręgowego, bardziej prawdopodobna wydaje się wersja, że gdyby wiarygodności stwierdzone fakturami faktoringowymi rzeczywiście nie istniały, to pozwany w ogóle nie prowadziłby tylu rozmów telefonicznych z pracownikiem Banku, ani też nie wymieniał z nim tak licznej korespondencji w tym zakresie. Nie miałby bowiem, jako osoba trzecia (jak sugeruje), żadnego interesu w tym, aby należności obciążające inny podmiot (Spółkę (...)) zostały ściągnięte. Okoliczność ta wydaje się na tyle logiczna, że nie wymaga dalszego komentarza.

Sąd miał również na uwadze niekonsekwentność postawy pozwanego, którą dokładnie obrazują zeznania świadka K. Z., opisujące treść rozmów telefonicznych przeprowadzonych z W. C. na przełomie sierpnia i września 2015 r., dotyczących zapłaty za faktury VAT o: nr (...). O ile bowiem w czasie pierwszej rozmowy pozwany informował pracownika Banku o rzekomym opłaceniu przez siebie dwóch faktur, o tyle podczas drugiej rozmowy twierdził, że należności z faktur zostały uiszczone na rzecz Banku bezpośrednio przez (...) Sp. z o.o., aby w trakcie trzeciej rozmowy podać, że należności faktoringowe zostały przez niego skompensowane z wiarygodnościami, jakie przysługiwały mu względem Spółki (...) (k.141v).

Zdaniem Sądu wyżej wymienione okoliczności podważają wiarygodność zeznań pozwanego w zakresie, w jakim nie korespondowały one z ustalonym w sprawie stanem faktycznym.

Roszczenie dochodzone pozwem wywiedziono z umowy faktoringu o numerze (...) z dnia 12 lutego 2013 r., zawartej między powodem a (...) Sp. z o.o.

Dalej Sąd wskazał, że umowa faktoringu jest umową nienazwaną. Stanowi ona swoistą umowę przelewu wierzytelności na profesjonalnego przedsiębiorcę działającego na rynku finansowym. Najczęściej oprócz elementów cesji wierzytelności, zawiera w sobie elementy dyskonta wierzytelności, umowy sprzedaży, jak również umowy o świadczenie usług. Istota faktoringu sprowadza się do nabywania wierzytelności przysługujących przedsiębiorcom – faktorantom wobec ich dłużników (odbiorców towarów lub usług) przez wyspecjalizowane podmioty finansowe (najczęściej banki) – tak zwanych faktorów, przed terminem ich płatności z potrąceniem opłaty (prowizji) na rzecz faktora. Najczęściej polega to na tym, że faktor wykupuje od faktoranta wierzytelności, w zamian wypłaca mu przed terminem ich wymagalności odpowiednią kwotę (zaliczkę), a od kwoty, na jaką opieka wierzytelność, odejmuje ustalone odsetki dyskontowe i prowizję. Nie ulega wątpliwości, że cesja dokonana w ramach umowy faktoringu, co do zasady regulowana jest przepisami kodeksu cywilnego dotyczącymi przelewu wierzytelności (art. 509 i n.).

Przelew wierzytelności polega zaś na przeniesieniu prawa przysługującego wierzycielowi do żądania od dłużnika, aby spełnił świadczenie. Istotne jest przy tym, aby wierzytelność istniała oraz aby cedent był uprawniony do rozporządzania nią. Zgodnie z przepisem art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią, chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. W świetle § 2 przepisu wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki. Zgodnie zaś z regulacją art. 512 k.c. od chwili, w której dłużnik został poinformowany przez zbywcę o przelewie wierzytelności bądź uzyskał o tym wiadomość z innego źródła, zobowiązany jest świadczyć wyłącznie na rzecz nabywcy, a świadczenie do rąk pierwotnego wierzyciela nie będzie skuteczne wobec nabywcy i nie zwolni dłużnika z zobowiązania.

Podstawowy skutek umowy faktoringu jest tożsamy ze skutkiem zwykłego przelewu, a więc polega na przejściu wierzytelności z majątku faktoranta do majątku faktora. Tym samym, następuje tu zmiana wierzyciela i w miejsce zbywcy wstępuje faktor będący następcą prawnym (sukcesorem) zbywcy. Przelana wierzytelność nie zmienia swojej istoty, zachowując tożsamość (identyczność). (...) nabywa te same prawo podmiotowe, które uprzednio przysługiwało zbywcy, a więc korzysta z tych samych uprawnień, które wcześniej miał jego poprzednik. Nabywca staje się podmiotem wyłącznie uprawnionym do żądania spełnienia świadczenia, czy też ewentualnego rozporządzania nim. W rezultacie poprzedni wierzyciel zostaje wykluczony ze stosunku zobowiązaniowego i nie może skutecznie domagać się zapłaty na swoją rzecz.

W niniejszej sprawie strona powodowa jako faktor nabyła od faktoranta ((...) Sp. z o.o.) wierzytelności przysługujące mu od dłużników w czasie obowiązywania umowy faktoringu. Pośród tych wierzytelności znalazły się także wierzytelności należne wobec pozwanego z tytułu uprzednio zawartych umów sprzedaży. Okoliczność ta wynika z załączonych do pozwu dokumentów, w tym zwłaszcza umowy faktoringu nr (...) wraz z aneksami i załącznikami (k.4-55), faktur VAT: nr (...) (k.56-59) i zestawień wierzytelności (k.60-63).

Powyższe koresponduje z faktem wieloletniej współpracy (...) pozwanego z (...) Sp. z o.o., którą potwierdzają nie tylko zeznania świadka M. S. i pozwanego, ale też potwierdzenia przelewów z k. 64-70. Wskazane dokumenty dowodzą, że pozwany opłacił wystawione przez Spółkę, następujące faktury VAT: nr (...) w dniu 13 października 2014 r. w kwocie 202.953,60 zł, nr (...) w dniu 19 listopada 2014 r. w kwocie 65.318,40 zł, nr(...) w dniu 27 listopada 2014 r. w kwocie 37.454,40 zł, nr (...) w dniu 20 kwietnia 2015 r. w kwotach 40.000,00 zł i 35.394,80 zł, nr (...) w dniu 3 czerwca 2015 r. w kwocie 62.208,00 zł i nr(...) w dniu 19 czerwca 2015 r. w kwocie 71.817,90 zł.

W ocenie Sądu okoliczność ta stanowi dodatkowy asumpt do przyjęcia, że wierzytelności wskazane w fakturach faktoringowych stwierdzały istniejące i wymagalne wierzytelności przysługujące uprzednio faktorantowi przeciwko W. C..

Wprawdzie pozwany w toku postępowania zaprzeczył, jakoby wierzytelności dochodzone pozwem istniały, to jednak ostatecznie nie kwestionował faktu zawarcia między powodem a Spółką (...) umowy faktoringu. Miał przy tym świadomość (co wynika z podpisanego przezeń zawiadomienia z dnia 27 lutego 2014 r.), że wszelkie wierzytelności przysługujące faktorantowi, zostały scedowane na powoda. Nadto, na fakturach wystawionych przez (...) Sp. z o.o.,

zamieszczono informację (w formie czytelnej pieczętki) o tym, że wierzytelności nimi stwierdzone, zostały przelane na Bank i że powinny zostać zapłacone wyłącznie na rachunek bankowy powoda. Dodatkowo z akt sprawy wynika, że należności wynikające z faktur VAT: nr (...), pozwany uiszczył na rachunek powoda, co również potwierdza fakt posiadania przezeń wiedzy w zakresie tego, do czyich rąk winien spełniać świadczenie.

Z korespondencji prowadzonej między stronami, jak też z zeznań K. Z. wynika, że początkowo pozwany w ogóle nie kwestionował wierzytelności dochodzonych pozwem. Później wskazywał zaś, że dokonał ich kompensaty z wierzytelnościami przysługującymi mu względem faktoranta, ewentualnie podnosił, że zapłaty za faktury faktoringowe – z bliżej nieokreślonych powodów – winna dokonać (...) Sp. z o.o.

W ocenie Sądu Okręgowego, powyższe niekonsekwentne zachowanie pozwanego było wystarczające do przyjęcia, że wierzytelności nabyte przez powoda faktycznie powstały i że stały się wymagalne w datach podanych na fakturach VAT.

Co istotne, stanowisko pozwanego w opisywanym zakresie zmieniło się dopiero na skutek działań podjętych przez powoda i zdaniem Sądu, spowodowane było próbą uniknięcia obowiązku zapłaty za nabyte od Spółki (...) towary. Jak wcześniej zważono, brak ujęcia faktur VAT: nr(...) w ewidencji zakupów pozwanego nr (...), w żaden sposób nie dezawuuje przyjęcia, że wierzytelności nimi stwierdzone, faktycznie istniały. Ostatecznie bowiem wykazano, że złożona na rozprawie sądowej ewidencja zakupów VAT była niepełna, a przez to nierzetelna.

Zdaniem Sądu pozwany nie mógł się także uwolnić od ciążącego na nim względem faktora zobowiązania, powołując się na rzekomą kompensatę wierzytelności fakturowych z wierzytelnościami przysługującymi mu względem faktoranta, albowiem został skutecznie zawiadomiony o zawartej umowie faktoringu, a w treści zawiadomienia odnotowano wprost, że przelew wierzytelności nie może zostać odwołany bez pisemnej zgody Banku (...) S.A. Pozwany nie podjął nawet próby wykazania, aby taką zgodę faktora kiedykolwiek uzyskał. Poza tym, jak trafnie skonstatował Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 maja 2003 r., V CKN 218/2001 (MoP 2004, nr 4, s. 183) „dłużnik cedowanej wierzytelności nie może potrącić na podstawie art. 513 § 1 i 2 k.c. swojej wierzytelności powstałej już po otrzymaniu zawiadomienia o przelewie – z wierzytelnością, która była przedmiotem cesji dokonanej przez faktoranta (cedenta) na rzecz faktora (cesjonariusza)”.

W świetle przepisu art. 6 k.c. wysuwając zarzuty przeciwko faktorowi, dłużnik ponosi ciężar ich udowodnienia. Procesowy onus probandi wynika z zasady reus excipiendo fit actor. Źródłem zarzutów dłużnika są stosunki prawne, z których wynikają dla niego prawa skierowane przeciwko faktorowi lub też skuteczne względem niego na mocy przepisu szczególnego (vide: J. Mojak, W sprawie identyfikacji wzajemnych praw i obowiązków uczestników transakcji faktoringowych, tj. faktora, faktoranta oraz dłużnika wierzytelności, będących przedmiotem faktoringu, [w:] Przelew wierzytelności w prawie polskim, Lublin 1990, s. 135-136).

Podkreślił, że zgodnie z przepisem art. 3 k.p.c. strony postępowania obowiązane są dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania cegokolwiek oraz przedstawiać dowody.

Wskazana regulacja prawna jest wyrazem tendencji do poznania prawdy w postępowaniu cywilnym, obejmującej nie tylko sferę uprawnień sądu, lecz także stron i uczestników postępowania oraz ich pełnomocników, którzy swoim działaniem powinni przyczynić się do jej wykrycia. Statuuje ona zarazem zasadę kontradiktoryjności. Zasada prawdy materialnej nie może bowiem przekreślać kontradiktoryjności procesu, gdyż ciężar wskazania niezbędnych dowodów spoczywa przede wszystkim na stronach procesowych (vide: J. Bodio, Komentarz aktualizowany do art. 3 Kodeksu postępowania cywilnego, Lex/el. 2014, Nb 1). Tym samym, ewentualne ujemne skutki nieprzedstawienia dowodu obciążają tę stronę, która nie dopełniła ciążącego na niej obowiązku. W konsekwencji adresatem normy zawartej w art. 3 k.p.c. nie jest sąd, lecz właśnie strony procesowe i nie można zarzucić, że sąd ją naruszył (vide: wyrok SN z dnia 15 lipca 1999 r., I CKN 415/99, Lex nr 83805, oraz wyrok SN z dnia 11 grudnia 1998 r., II CKN 104/98, Lex nr 50663).

Skoro zatem obowiązek (ciężar procesowy) przedstawiania okoliczności faktycznych i dowodów (art. 3 i art. 232 k.p.c. w związku z art. 6 k.c.) spoczywa na stronach, których aktywna postawa ma istotne znaczenie w przebiegu procesu cywilnego, to oznacza, że to strony w efekcie mają być „siłą napędową” procesu cywilnego. Po zmianach ustrojowych i związanych z tym nowelizacjach procedury cywilnej, m.in. skreśleniu § 2 w art. 3 k.p.c., przyjęty został kontryktoryjny model postępowania, w którym materiał procesowy dostarczają strony i uczestnicy postępowania (vide: wyroki SN: z dnia 7 maja 2008 r., II PK 307/07, Lex nr 490351; z dnia 4 października 2007 r., V CSK 188/07, Lex nr 485901; postanowienie SN z dnia 7 listopada 2003 r., I CK 176/03; Lex nr 151620; wyrok SA w Poznaniu z dnia 29 grudnia 2003 r., I ACa 1457/03, OSA 2005, z. 3, poz. 12). Konkludując ciężar instruowania procesu spoczywa na stronach procesowych, które ponoszą pełną odpowiedzialność za wynik postępowania cywilnego, w tym zwłaszcza dowodowego.

Ostatecznie Sąd Okręgowy uznał, że powód udowodnił swoje roszczenie, zaś pozwany nie zaoferował dowodów, które skutecznie potwierdziłyby jego wersję o nieistnieniu wierzytelności dochodzonych pozwem. Samo zaprzeczanie W. C., w zestawieniu z jego przedprocesowym, niekonsekwentnym zachowaniem w relacjach z faktorem oraz w kontekście materiału dowodowego przedstawionego przez powoda, nie podważyło zasadności roszczenia objętego pozwem.

W ocenie Sądu Okręgowego, kwestia tego, kto dokonał częściowego opłacenia faktury VAT nr (...) – 14, pozostawała bez znaczenia dla oceny zasadności wytoczonego powództwa. Po pierwsze, powód dochodził in casu jedynie tej części wskazanej faktury, która nie została opłacona. Po drugie, kwestia częściowego opłacenia należności pieniężnej w żadnym razie nie przesądza tego, kto jest dłużnikiem zobowiązanym do zapłaty należności objętej spornymi fakturami. Po trzecie, jak wynika z treści protokołu rozprawy sądowej z 29 maja 2017 r., pełnomocnik pozwanego ostatecznie cofnął wniosek o zobowiązanie powoda do złożenia dokumentu potwierdzającego dokonanie częściowej zapłaty za fakturę VAT nr (...) (vide: k.143).

Dalej Sąd wskazał, że nie uszło uwadze Sądu Okręgowego, że w dniu 27 kwietnia 2017 r. syndyk masy upadłości (...) Sp. z o.o. w O. w upadłości likwidacyjnej zawiązał W. C. do próby ugodowej, wzywając go jednocześnie do zapłaty kwoty 31.233,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 maja 2015 r. do dnia zapłaty, tytułem spłaty należności wynikającej z faktury VAT nr (...). Okoliczność ta nie podważyła jednak zasadności powództwa wytoczonego przez Bank (...) S.A. Wręcz przeciwnie, zawiązywanie W. C. do próby ugodowej przez upadłego faktoranta dodatkowo wydaje się potwierdzać istnienie i wymagalność wierzytelności stwierdzonych fakturami załączonymi do pozwu. Reasumując, samo złożenie przez syndyka pisma inicjującego postępowanie pojednawcze w żadnym razie nie przesądziło jego legitymacji do dochodzenia należności wynikającej z faktury VAT nr (...).

Konkludując Sąd Okręgowy ocenił, że załączone do pozwu faktury potwierdziły istnienie oraz wymagalność względem pozwanego wierzytelności pieniężnych, objętych żądaniem pozwu. Konsekwencją tego było uwzględnienie powództwa w oparciu o wyżej powołane przepisy, zarówno co do zasady, jak i co do wysokości świadczenia głównego.

Sąd Okręgowy oddalił natomiast powództwo w zakresie części odsetek ustawowych, uznając je za bezzasadne. Wskazane w pozwie terminy a quo żądania odsetkowego, były bowiem w rzeczywistości określonymi w fakturach „terminami płatności”. Zgodnie zaś z przepisem z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia. Tym samym, należało przyjąć, że odsetki od kwot wskazanych na fakturach, należą się dopiero od dnia następnego po dniu oznaczonym jako „termin płatności”.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. Powódka uległa jedynie w niewielkim zakresie swojego żądania, w części dotyczącej świadczeń ubocznych w postaci odsetek. W tych okolicznościach Sąd uznał, że zasadne było obciążenie w całości strony pozwanej kosztami procesu. Na koszty te złożyły się in casu: opłata sądowa od pozwu w kwocie 9.720 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł i koszty zastępstwa procesowego w kwocie 5.400 zł. Łącznie strona powodowa poniosła więc niezbędne koszty procesu w wysokości 15.137 zł, które zasądzono na jej rzecz od pozwanego.

Pozwany zaskarżył powyższy wyrok apelacją w części, tj. w zakresie pkt I i III, zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego mających wpływ na wynik sprawy tj.

- art. 207 § 6 k.p.c. w zw. z art. 217 § 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 6 § 2 k.p.c. poprzez dopuszczenie przez Sąd Okręgowy zgłoszonego przez powoda na rozprawie dowodu z przesłuchania świadka K. Z., podczas gdy dowód ten jako spóźniony podlegał pominięciu;

- art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez wydanie na rozprawie wyroku zasądającego zgodnie z którym pozwany ma zapłacić na rzecz powoda kwotę 194 396,51 zł. wraz z odsetkami i kosztami procesu tj. ponad żądanie powoda, podczas gdy powód złożył do Sądu Okręgowego w Olsztynie pozew z wyłącznym żądaniem wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym;

- art. 217 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 224 § 1 k.p.c. poprzez zamknięcie rozprawy bez przeprowadzeniaawnioskowanego przez pozwanego na rozprawie z 29 maja 2017 r. dowodu z potwierdzenia częściowej zapłaty faktury VAT nr (...) z 7 listopada 2014 r.,

- art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez uniemożliwienie pozwanemu przeprowadzenia dowodu z potwierdzenia częściowej zapłaty faktury VAT nr (...) z 7 listopada 2014 r. na okoliczność wykazania, że to nie pozwany dokonał częściowej zapłaty tej faktury, co doprowadziło do oparcia wyroku na niekompletnym materiale dowodowym;

- art. 232 k.p.c. w zw. z art. 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, że powód wywiązał się z obowiązku udowodnienia okoliczności z których wywodzi skutki prawne;

- art. 233 § 1 k. p. c. poprzez dowolną a nie swobodną ocenę dowodów, dodatkowo wbrew zasadom logiki i doświadczeniu życiowym polegającą na uznaniu, że:

- (...) Sp. z o.o. w O. zobowiązał się do przeniesienia na pozwanego i wydania mu własności towarów określonych w załączonych do pozwu przez powoda fakturach VAT, ponadto że pomiędzy stronami zostały ustalone ceny sprzedaży oraz, że pozwany zobowiązał się zapłacić ceny sprzedaży, oraz, że zobowiązał się do odebrania od sprzedawcy (A.) nabywanych rzeczy, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy tych okoliczności nie potwierdza,

- faktura VAT nr (...) wystawiona została 27 listopada 2014 r., faktura VAT nr (...) wystawiona została 19 listopada 2014 r., faktura VAT nr (...) wystawiona została 20 kwietnia 2015 r. i tym samym na tej podstawie nie dano wiary rzetelności przedłożonej ewidencji zakupów VAT za listopad i grudzień 2014 r. oraz za kwiecień 2015 r., podczas gdy faktury te zostały wystawione odpowiednio faktura VAT nr (...) wystawiona została 1 kwietnia 2014 r., faktura VAT nr (...) wystawiona została 7 kwietnia 2014 r., faktura VAT nr (...) wystawiona została 21 października,

- art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego i dokonania jego oceny w celu ustalenia faktów mających istotne znaczenie dla sprawy tj. odmówienia mocy dowodowej:

- zeznaniom świadka M. S., zeznaniom pozwanego oraz dokumentom w postaci ewidencji zakupów VAT za okres listopad 2014 r., grudzień 2014 r., kwiecień 2015 r. z których również wynika, że umowy sprzedaży których konsekwencją miały zostać wystawione faktury VAT nr (...) nie zostały zawarte,

2. sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegająca na przyjęciu, że (...) Sp. z o.o. w O. mający być sprzedawcą zobowiązał się do przeniesienia na kupującego (pozwanego) i wydania mu własności rzeczy określonych w

załączonych do pozwu przez powoda fakturach VAT, że pomiędzy stronami zostały ustalone ceny sprzedaży oraz, że daną cenę sprzedaży pozwany zobowiązał się zapłacić sprzedawcy, że kupujący zobowiązał się do odebrania od sprzedawcy nabywanych rzeczy, co w konsekwencji doprowadziło do wadliwej konstatacji i wydania wyroku zasądającego z uwagi na uznanie, że doszło do zawarcia umowy czy też umów sprzedaży, podczas gdy umowy sprzedaży których przedmiotem miały być towary wyszczególnione w załączonych do pozwu fakturach VAT nie zostały pomiędzy stronami zawarte, a zatem prawidłowym ustaleniem faktycznym jest przyjęcie przez sąd, że nie doszło do zawarcia pomiędzy sprzedawcą a pozwanym umów sprzedaży towarów określonych w załączonych do pozwu przez powoda fakturach VAT i tym samym powództwo wniesione w niniejszej sprawie przez powoda powinno zostać w całości oddalone,

3. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.

- art. 535 § 1 k.c. w zw. z art. 65 § 1 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że pomiędzy pozwanym a (...) Sp. z o.o. z O. doszło do zawarcia umów sprzedaży towarów określonych w załączonych do pozwu przez powoda fakturach VAT, co skutkowało wydaniem wyroku zasądającego, podczas gdy żaden z elementów przedmiotowo istotnych umowy sprzedaży nie został pomiędzy pozwanym a spółką (...) zrealizowany, co oznacza, że brak jest legitymacji procesowej czynnej po stronie powoda i przepis ten nie znajduje zastosowania;

- art. 509 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 65 § 1 k.c. w zw. z art. 95 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że powód będąc reprezentowany przez pełnomocników nabył w stosunku do pozwanego wierzytelności mające wynikać z umów sprzedaży towarów z faktur VAT nr: (...)z dnia 21 kwietnia 2015 r., (...)z dnia 20 kwietnia 2015 r., (...) z dnia 3 grudnia 2014 r., (...)z dnia 7 listopada 2014 r., co skutkowało wydaniem wyroku zasądającego, podczas gdy przelew wierzytelności nie mógł być skuteczny z uwagi na fakt, że wierzytelności na które powód się powołuje nie powstały a ponadto powód nie wykazał, że był przy czynności prawnej (umowa faktoringu) reprezentowany przez ustanowionych skutecznie pełnomocników.

Wskazując na powyższe zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i umorzenie postępowania; względnie o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych, jeżeli nie zostanie przedłożony spis kosztów.

Jednocześnie wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów szczegółowo opisanych na k. 172-173 apelacji oraz o rozpoznanie na podstawie art. 380 k.p.c. postanowienia Sądu pierwszej instancji mającego wpływ na rozstrzygnięcie sprawy wydanego na rozprawie z dnia 29 maja 2017 r. w zakresie w którym Sąd dopuścił dowód z przesłuchania świadka K. Z., a także w zakresie, w którym Sąd pominął dowód z potwierdzenia dokonanej częściowej zapłaty faktury VAT nr (...)z 7 listopada 2014 r.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o oddalenie apelacji w całości oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Ponadto wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentów: faktura VAT nr (...)wraz z zestawieniem wierzytelności z dnia 27 lutego 2014 r. na okoliczność ustalenia poprawności prowadzenia przez pozwanego ewidencji zakupów VAT oraz o oddalenie wszystkich wniosków dowodowych pozwanego poza ewidencją zakupów VAT za miesiące kwiecień 2014 r. i styczeń 2015 r., pozwu o wydanie nakazu zapłaty wniesionego przez (...)wraz z załącznikami oraz pisma pozwanego do (...) z dnia 27 czerwca 2017 r.

SĄD APELACYJNY ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Apelacja okazała się nieuzasadniona z uwagi na nietrafność podniesionych w niej zarzutów.

Sąd Okręgowy wszechstronnie rozważył zgromadzony w sprawie materiał dowodowy i poczynił prawidłowe, niesprzeczne z tym materiałem ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny podziela w całości. Wbrew wywiadom skarżącego Sąd I instancji nie dopuścił się żadnego z zarzucanych uchybień - w sposób prawidłowy zgromadził w sprawie materiał dowodowy, poddał go wnikliwej ocenie, a w konsekwencji ustalił stan faktyczny odpowiadający treści zaoferowanych przez obie strony dowodów. Stąd też Sąd Apelacyjny, uznając ustalenia te za prawidłowe, przyjął je za własne, czyniąc integralną częścią swojego stanowiska i uznając za zbędne ponowne ich przytaczanie w tym miejscu.

W odniesieniu do zarzutów apelacyjnych generalnie wskazać należy, że wiele z nich dotyczy okoliczności faktycznych i prawnych, które wbrew twierdzeniom strony pozwanej nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd Odwoławczy po dokonaniu kontroli instancyjnej i ponownym rozważeniu podstaw faktycznych sporu i zaoferowanych przez strony środków dowodowych, w tym też na etapie postępowania apelacyjnego (k. 232v), stoi na stanowisku, że zarzuty apelacji w znakomitej większości sprowadzają się do polemicznego w swym charakterze przywołania poglądu skarżącego, prezentowanego już na wcześniejszym etapie postępowania, bez poparcia ich podstawami natury merytorycznej, mogącymi skutecznie wykazać błąd w rozumowaniu Sądu I instancji. Na marginesie – dowody zawnioskowane przez strony na etapie apelacji nie miały zasadniczego wpływu na ostateczny wynik rozstrzygnięcia sprawy.

Odnosząc się do zarzutów apelacji, a w pierwszej kolejności do najdalej idącego zarzutu naruszenia art. 321§ 1 k.p.c. należy przypomnieć, że zgodnie z tym przepisem sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Przepis ten pozostaje w ścisłym związku z art. 187 § 1 k.p.c., zaś ustalone w nim wymagania pozwu jako pisma procesowego, inicjującego postępowanie cywilne, obejmują poza ogólnymi warunkami jakie spełniać powinny pisma procesowe, jedynie obowiązek dokładnego określenia żądania oraz przytoczenia uzasadniających je okoliczności faktycznych. W uzasadnieniu wyroku z dnia 28 marca 2014 r. III CSK 156/2013 nie publ., Sąd Najwyższy, w podsumowaniu dorobku orzeczniczego dotyczącego związania sądu zgłoszonym żądaniem, wyjaśnił, że ustawodawca nie wymaga, by powód określał podstawę prawną dochodzonego żądania, gdyż jego kwalifikacja prawna jest obowiązkiem sądu. Oznacza to, że nawet wskazanie jej przez powoda nie jest wiążące dla sądu, który w ramach dokonywanej subsumcji jest zobowiązany do oceny roszczenia w aspekcie wszystkich przepisów prawnych, które powinny być zastosowane jako mające oparcie w ustalonych faktach (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 1947 r. C. III 137/47 OSNC 1948, nr 1 poz. 20, z dnia 2 maja 1957 r. 2 CR 305/57 OSNC 1958, nr 3 poz. 72; wyrok z dnia 15 września 2004 r. III CK 352/2003 nie publ.). Podanie błędnej podstawy prawnej nie może wywołać negatywnych skutków dla powoda, ale wskazanie w pozwie przez profesjonalnego pełnomocnika powoda podstawy prawnej żądania, mimo braku takiego obowiązku, może spowodować ukierunkowanie postępowania i pozwolić na zidentyfikowanie charakteru zgłoszonego żądania, a zatem i okoliczności decydujących o jego zasadności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 1999 r. I CKN 252/98 OSNC 1999, nr 9 poz. 152). Ukierunkowanie to nie może jednak oznaczać formalnego związania sądu podaną podstawą prawną zwłaszcza, gdy okoliczności faktyczne mogą stanowić oparcie dla innej, adekwatnej podstawy prawnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2002 r. III CKN 182/2001 nie publ.).

W niniejszej sprawie powód reprezentowany przez fachowego pełnomocnika podał, że żąda konkretnej sumy wraz z odsetkami. Przytoczył również okoliczności faktyczne, z których wywodzili obowiązek pozwanego. Powoływał się na zawartą w dniu 12 lutego 2013r. z (...) Sp. z o.o. w O. umowę faktoringu o numerze (...), w oparciu o którą nabył od faktoranta wierzytelności w stosunku do pozwanego potwierdzone fakturami oraz i na to, że pozwany, który wiedział o dokonanej cesji wierzytelności nie spłacił ciężących na nim płatności. Roszczenie powoda zostało zatem w dostateczny sposób zindywidualizowane, a sam fakt, że powód żądał rozpoznania sprawy w trybie nakazowym, a nie zwykłym nie miało znaczenia w kontekście naruszenia art. 321§ 1 k.p.c. Zgodnie bowiem z art. art. 201 § 1 k.p.c. to przewodniczący bada, w jakim trybie sprawa powinna być rozpoznana i wydaje odpowiednie zarządzenie. Tak też się stało w niniejszej

sprawie, zaś zmiana trybu rozpoznania sprawy nie oznaczała, iż doszło do naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 187 § 1 pkt. 1 k.p.c.

Wbrew przekonaniu skarżącego, zaskarżone orzeczenie nie uchybia również przepisom 207 § 6 k.p.c. w zw. z art. 217 § 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 6 § 2 k.p.c. Według pozwanego naruszenie wskazanych przepisów polegać miało na nieuprawnionym dopuszczeniu i przeprowadzeniu przez Sąd dowodu z zeznań świadka K. Z., który był dowodem spóźnionym.

Zgodnie z art. 207 § 6 k.p.c. sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w pozwie, odpowiedzi na pozew lub dalszym piśmie przygotowawczym bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Przy wykładni art. 207 § 6 k.p.c. trzeba mieć na względzie treść art. 217 § 1 k.p.c. dającego prawo stronie do przytaczania okoliczności faktycznych i dowodów na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej aż do zamknięcia rozprawy. Zgodnie z przyjętą linią orzecznictwa przepisy procesowe nie nakładają na powoda obowiązku, na etapie wniesienia pozwu, przewidywania hipotetycznych sposobów obrony strony przeciwnej i zgłaszania dowodów "na wszelki wypadek". Dowody zgłaszane dopiero w toku postępowania, ale stanowiące rozwinięcie i sprecyzowanie twierdzeń powodów przedstawionych w pozwie i będące adekwatną reakcją na sposób obrony pozwanego, w zasadzie nie mogą być uznane za spóźnione w rozumieniu art. 207 § 6 k.p.c. (wyrok SA w Szczecinie z dnia 22 marca 2017 roku, I ACa 770 /16, wyrok SA w Warszawie z dnia 19 kwietnia 2017 roku, I ACa 189 /16 i inne).

Z powyższych uregulowań wynika, iż Sąd ma możliwość, a nie obowiązek pominięcia twierdzeń, zarzutów i oddalenia dowodów zgłoszonych przez stronę po upływie określonego jej terminu. Skoro zaś zgodnie z art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu mogą być wyłącznie fakty mające istotne znaczenie w świetle podstawy faktycznej i prawnej sprawy, zatem dopuszczenie przez Sąd I instancji dowodu w postaci zeznań świadka uwiarygadniającego roszczenie pozwu, było w pełni uzasadnione. Nadto należy podkreślić, iż wniosek o przesłuchanie świadka K. Z. został złożony przez powoda w piśmie procesowym z dnia 9 maja 2017r. (k.123), a nie jak twierdzi pozwany na rozprawie w dniu 29 maja 2017 r. W związku z tak złożonym wnioskiem dowodowym oraz przesłuchaniem świadka na rozprawie w dniu 29 maja 2017 r. nie doszło do naruszenia zasady szybkości postępowania określonej w art. 6 § 2 k.p.c.

Zarzut pozwanego skonstruowany na bazie odmowy Sądu I instancji przeprowadzenia dowodu z dokumentu na okoliczność potwierdzenia częściowej zapłaty faktury VAT nr (...) z dnia 7 listopada 2014 roku i zamknięcia rozprawy bez przeprowadzenia przedmiotowego dowodu jest także chybiony z uwagi na ostateczne cofnięcie przez pełnomocnika pozwanego wniosku o zobowiązanie powoda do złożenia dokumentu potwierdzającego dokonane częściowej zapłaty za wskazaną fakturę, na co słusznie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy.

W świetle zaferowanych przez powodowy Bank dowodów, słuszna była również ocena Sądu Okręgowego, że wierzytelności nabyte przez niego w drodze umowy faktoringu faktycznie powstały i stały się wymagalne w datach podanych na fakturach VAT.

Słusznie też Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę, że zgodnie z zasadami procesu cywilnego ciężar gromadzenia materiału dowodowego spoczywa na stronach (art. 232 k.p.c., art. 3 k.p.c., art. 6 k.c.). Jego istota sprowadza się do ryzyka poniesienia przez stronę ujemnych konsekwencji braku wywiązania się z powinności przedstawienia dowodów. Skutkiem braku wykazania przez stronę prawdziwości twierdzeń o faktach istotnych dla sprawy jest tylko to, że twierdzenia takie zasadniczo nie będą mogły leżeć u podstaw sądowego rozstrzygnięcia. Strona, która nie udowodni przytoczonych twierdzeń, utraci korzyści, jakie uzyskałaby aktywnym działaniem (por. H. Dalka, Ciężar dowodu w polskim procesie cywilnym, s. 51, 83, 118-119, Wyd. Prawnicze, Warszawa 1998). Wskazywane przepisy rysują zatem reguły dotyczące dochodzenia i dowodzenia roszczeń.

Art. 6 k.c. określa reguły dowodzenia, tj. przedmiot dowodu oraz osobę, na której spoczywa ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, przy czym Sąd nie ma obowiązku dążenia do wszechstronnego zbadania wszystkich okoliczności sprawy oraz nie jest zobowiązany do zarządzania dochodzenia w celu uzupełnienia

lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie. Nie ma też obowiązku przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na tej stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 29 grudnia 2003 r., sygn. akt I ACa 1457/03, OSA 2005/3/12; wyrok SN z dnia 17 grudnia 1996 r., sygn. akt I CKU 45/96, OSNC 1997/6-7/poz. 76 wraz z glosą aprobującą A. Z., Palestra 1998/1-2/204).

Mając na uwadze powyższe zasady, prawidłowo przyjął Sąd Okręgowy, że to właśnie pozwany nie wywiązał się z obowiązku wykazania faktów, z których wywodził skutki prawne i ocena ta nie jest dowolna oraz znajduje oparcie w całokształcie materiału dowodowego zebranego w sprawie. W postępowaniu cywilnym zadaniem sądu jest zbadanie, czy w ramach prawa materialnego, stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia o żądaniu powoda, strony udowodniły fakty, z których każda z nich wywodzi skutki prawne dla niej korzystne. Wymaga to przedstawienia przez każdą ze stron twierdzeń, co do istnienia bądź nieistnienia określonych faktów, oraz udowodnienia tych twierdzeń. Samo wyrażenie wątpliwości do prawdziwości twierdzeń strony przeciwnej, względnie, co do prawdopodobieństwa zaistnienia innych jeszcze okoliczności faktycznych niż wskazane przez stronę przeciwną, bez jednoczesnego ich wykazania przy pomocy powołanych przez siebie dowodów lub udowodnienia braku wiarygodności dowodów przeprowadzonych przez drugą stronę (art. 6k.c., art. 232 k.p.c.), nie spełnia wymogu udowodnienia własnych twierdzeń. Nieudowodnienie tych twierdzeń powoduje, że sąd władny jest przyjąć, iż fakty wskazywane przez stronę jako prawdopodobne w okolicznościach konkretnej sprawy nie miały miejsca.

Skoro więc powód przedłożył do akt sprawy dokumenty świadczące o istnieniu jego roszczenia, zatem obowiązkiem pozwanego było przedstawienie faktów, które przeczyłyby powstaniu prawa powoda lub je zniweczyły. Tymczasem apelujący nie podjął w zasadzie żadnej inicjatywy w tym kierunku. Nie zakwestionował bowiem ani wiarygodności dowodów złożonych przez Bank, ani nie powołał się na żadne okoliczności w oparciu, o które można byłoby przyjąć, iż sporne roszczenie nie istnieje. Same twierdzenia skarżącego w połączeniu z jego przedprocesowym, niekonsekwentnym zachowaniem w relacjach z faktorantem nie mogły podważyć zasadności roszczenia objętego pozwem. Tym samym pozbawił Sądy orzekające w niniejszej sprawie możliwości oceny faktów niweczących żądania powoda oraz udowodnienia własnych twierdzeń, choć to właśnie na nim spoczywał obowiązek wykazania faktów, z których mógłby wyprowadzić skutki dla siebie korzystne (art. 6 k.c.). Reasumując, Sąd pierwszej instancji nie dopuścił się zarzucanych mu w apelacji naruszeń art. 232 k.p.c. w zw. z art. 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c.

Niezasadne okazały się również rozbudowane w środku odwoławczym argumenty o sprzeczności istotnych ustaleń Sądu I instancji z zebranymi dowodami oraz naruszeniu art. 233 § 1 k.p.c. traktującego o kompetencji Sądu do swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego przedstawionego zgodnie z zasadą kontrydiktoryjności procesu cywilnego przez strony postępowania zainteresowane wynikiem sporu. W judykaturze ugruntowany jest pogląd, że strona nie może skutecznie podnieść zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. twierdząc, że dokonano wadliwych ustaleń faktycznych, tylko dlatego, że stan faktyczny ustalono w sposób odbiegający od jej oczekiwań. Podkreślić należy, iż istota zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych nie może opierać się na odmiennej ocenie materiału dowodowego, innymi słowy na forsowaniu własnego poglądu strony na daną kwestię. Stawiając tego rodzaju zarzut skarżący powinien zatem wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając (tak Sąd Najwyższy m.in. w orzeczeniach z dnia: 23 stycznia 2001 roku, IV CKN 970/00, LEX nr 52753, 12 kwietnia 2001 roku, II CKN 588/99, LEX nr 52347, 10 stycznia 2002 roku, II CKN 572/99, LEX nr 53136).

Skarżący uchybień takich nie wskazał, a w ocenie Sądu Apelacyjnego przeprowadzona przez Sąd Okręgowy ocena zgromadzonego materiału dowodowego pozostaje w granicach dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c., poczyniona została w oparciu o wszystkie dowody zaoferowane przez strony, zgodnie z obowiązującymi zasadami procesowymi, dlatego też pozostaje pod ochroną prawa i musi się ostać.

Przechodząc do meritum, w pierwszym rzędzie wskazać trzeba, że okolicznością bezsporną pomiędzy stronami było, że pozwany pozostawał z (...) Sp. z o.o. w stałych, blisko dziesięcioletnich stosunkach gospodarczych. Bezsporne było i to, że z kolei umowa faktoringu nr. (...) pomiędzy powodem a firmą (...) została zawarta w dniu 12 lutego 2013r. (k. 4-55). W tej sekwencji zdarzeń strony drugiej z umów postanowiły, że z dniem podpisania umowy następuje nabycie przez faktora wszystkich istniejących wierzytelności w stosunku do kontrahentów objętych umową, jak również praw do wszystkich przyszłych wierzytelności w stosunku do kontrahentów objętych umową (§4 umowy). Niewątpliwie też jednym z kontrahentów Spółki był W. C. (lista kontrahentów k. 33 -34).

Zbliżony charakter umowy faktoringu niewłaściwego do cesji wierzytelności uzasadnia przy rozstrzyganiu sporów wynikłych na tle tej umowy odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu cywilnego o zmianie wierzyciela (art. 509 i n.). Niewątpliwie zatem należy przyznać dłużnikowi uprawnienie do podniesienia przeciwko faktorowi wszystkich tych zarzutów, które przysługiwały mu względem zbywcy wierzytelności (faktorantowi) w chwili powzięcia wierzytelności o przelewie (art. 513 k.c.). W każdym wypadku podniesienia zarzutów dłużnik ponosi oczywiście ciężar ich udowodnienia. Podstawą tych zarzutów są z reguły stosunki z dotychczasowym wierzycielem. Mieszczą się tu niewątpliwie zarzuty, które umożliwiają kwestionowanie istnienia, zakresu czy charakteru przeniesionej wierzytelności, o ile istniały one w chwili powzięcia wiadomości o przelewie i o ile dłużnik nie zrzekł się tych zarzutów. Należy w tym miejscu nadmienić, że w judykaturze przyjmuje się, iż zamiar zrzeczenia musi być wyraźny i że o takim zamiarze można wnosić tylko wtedy, gdy zarzut ten był znany dłużnikowi lub gdy dłużnik powinien był liczyć się z jego powstaniem (wyrok SN z 3.10.2001r., IV CSK 160/07).

W przedmiotowej sprawie zasadniczy zarzut pozwanego sprowadzał się do twierdzenia, że przedmiotem przelewu na rzecz powoda nie mogły być wierzytelności dochodzone pozwem, wynikające z faktur VAT nr: (...) z dnia 21 kwietnia 2015 r., (...)z dnia 20 kwietnia 2015 r., (...) z dnia 3 grudnia 2014 r., (...) z dnia 7 listopada 2014 r., co argumentował tym, że sprzedaż w ogóle nie zaistniała, gdyż pozwany nie otrzymał towarów wyszczególnionych w tych fakturach. Tymczasem na powyższe okoliczności nie przedstawił żadnych wiarygodnych dowodów, zaś zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie potwierdził, by skarżący wcześniej, przed wytoczeniem niniejszego powództwa kwestionował zawarcie umów kupna sprzedaży z (...) Sp. z o.o. towarów objętych w/w fakturami czy też brak otrzymania towarów. Co istotne, gdyby tak było jak podnosi pozwany, wystąpiłby do teżej spółki z wezwaniem do wydania towaru lub odstąpiłby od umowy i domagał się sporządzenia korekty faktur, czego niewątpliwie nie uczynił. Bezspornie też nie podnosił tych zarzutów wcześniej, ani też nie powoływał ich w pierwszej korespondencji kierowanej do powoda. Wprost przeciwnie w piśmie z dnia 30 czerwca 2016r., stanowiącym de facto swoiste uznanie długu, poinformował powoda, że z dniem 19 lutego 2016r. zobowiązania wynikające z faktur faktoringowych zostały rozliczone, bowiem A. w ramach nie spłacenia w stosunku do pozwanego zobowiązań, przejął na siebie wszystkie nieuregulowane płatności, w tym faktury faktoringowe (k. 77).

Nie można też zgodzić się z tezą skarżącego, że brak ujęcia faktur VAT: (...) z dnia 21 kwietnia 2015 r., (...)z dnia 20 kwietnia 2015 r., (...) z dnia 3 grudnia 2014 r., (...)z dnia 7 listopada 2014 r. w ewidencji zakupów pozwanego nr (...) dowodzi, że wierzytelności nimi stwierdzone faktycznie nie istniały. Zdaniem Sądu Apelacyjnego rozumowanie to jest sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego oraz zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, z którego bezspornie wynika, że złożona w postępowaniu sądowym przez Sądem I i II instancji ewidencja zakupów VAT była niepełna a przez to nierzetelna. Tym samym również zarzut naruszenia art. 535§1 k.c. w zw. z art. 65 § 1 k.c. okazał się całkowicie chybiony.

W ocenie Sądu Apelacyjnego tak prowadzona obrona strony pozwanej nie mogła być uznana za skuteczną i nie mogła prowadzić do oddalenia powództwa.

W tym miejscu należy zauważyć, że w niniejszej sprawie powód nie jest stroną stosunku zobowiązaniowego, z którego wynika dochodzone roszczenie, a umowa faktoringowa zawarta pomiędzy Spółką (...) a powodem nie zobowiązywała Spółki do przedstawiania powodowi jakiegokolwiek dokumentacji związanej z prowadzoną działalnością gospodarczą poza fakturami przedstawionymi powodowi do finansowania, zestawieniami wierzytelności i listami kontrahentów. Zdaniem Sądu Apelacyjnego oświadczenia składane przez pozwanego, poczynszy od potwierdzenia przyjęcia do

wiadomości zawartej pomiędzy Spółką (...) a powodem umowy faktoringowej wraz z cesją istniejących oraz przyszłych wierzytelności przysługujących tejże Spółce od pozwanego na rzecz powoda, poprzez korespondencję pomiędzy powodem a pozwanym, rozmowy telefoniczne po złożone zeznania w trakcie rozprawy w dniu 29 maja 2017 r wskazują, iż doszło do zawarcia skutecznej umowy, będącej podstawą dochodzonego roszczenia. Istotnym jest również, że apelujący wcześniej nie kwestionował skuteczności umowy faktoringowej, zaś podnoszone przez niego dopiero w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego (art. 509 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 65 § 1 k.c. w zw. z art. 95 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 k.c.), odnoszące się w zasadzie do niewłaściwej reprezentacji przy zawieraniu tejże umowy były oczywiście chybione.

Konieczne wydaje się w tym miejscu zaznaczenie, że umowa faktoringu, która została zawarte w dniu 12 lutego 2013r. dotyczyła oczywiście wierzytelności przyszłych, na datę jej zawarcia nie były jeszcze bowiem zawarte umowy sprzedaży towarów na rzecz pozwanego. Tym niemniej w wykonaniu tej umowy i po zawarciu umowy z W. C., spółka (...) przeniosła na powoda konkretne wierzytelności, opisane fakturami wymienionymi w pozwie jako wierzytelności z tytułu sprzedaży. Czyniąc stosowną wzmiankę na fakturach spółka ta poinformowała jednocześnie pozwanego o cesji tych konkretnych wierzytelności, czego zasadniczym skutkiem było – zdaniem Sądu Apelacyjnego - ograniczenie pozwanego w przedmiotowej sprawie zarówno w możliwości powoływania się na zarzuty inne, niż znane jej w chwili powzięcia wiadomości o cesji (art. 513 k.c.) jak i w możliwości czynienia po tej dacie z dotychczasowym wierzycielem jakichkolwiek uzgodnień w sposób wiążący dla nabywcy wierzytelności (art. 512 zd.2 k.c.).

Z tego punktu widzenia uznać również należy, że kompensata wzajemnych zobowiązań pomiędzy pozwanym a Spółką (...), na którą wcześniej powoływał się również apelujący - jako zdarzenie zaistniałe już po cesji wierzytelności na rzecz faktora - nie mogło odnieść żadnych skutków względem tego ostatecznego (zob. wyroki SN z 15.04.2005r., ICK 669/04, LEX 175411 i z 21.11.2008r, VCSK 191/08 LEX 470017). W wyniku dokonania przelewu wierzytelności opisanych przedmiotowymi fakturami na rzecz powoda Spółka (...) utraciła wszak przymiot wierzyciela pozwanego, o czym jednoznacznie świadczą wzmianki na fakturze, informujące pozwanego o cesji. W rezultacie zarzuty skarżącego w całości okazały się nietrafne.

Z tych też względów apelacja, jako bezzasadna, podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego postanowił zaś na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 zd. 1 zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu oraz na mocy § 2 pkt. 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2018. 265 j.t.).

(...)